

PELLO ZUBIRIA

Kubako iraultza Habanako ortuetan aurkitzen da

Petroliorik gabe, traktorarik gabe, ongari kimikorik gabe, botikarik gabe, kasik ezer gabe... elikatu ote litezke herritarrak? Baietz erakusten diete Kubako baratze “organopónico” deituek, energi krisiaren baitan nola biziraun daitekeen ikasi nahi dutenei.

ORGANOPONICO VIVERO ALAMAR Habanako ekialdean dago, 11 hektareako baratzea bost eta sei solairuko etxeen artean, 300.000 biztanle biltzen dituen Alamar auzoan, hiriburuko alde zaharretik hogeitabat kilometrotara. 150 langile kooperatibistak eskuz jorrotzen dituzte lur guztiak, ekoiztutakoa atarian daukaten denda txikian herritarrei zuzenean saltzeko, nahiz eta gero eta gehiago jatetxe eta hotelak ere barazki eske datozkien. Gainera, ekoturismotik ere ateratzen dituzte sosak, mundu osotik nekazaritza organikoa –ekologikoa, biologikoa...– hiri erdian nola egitera ikusi eta ikastera datozenei bisita gidatuak eskainiz.

Lau bazkidek ekin zioten 1997an orduan doi-doi hektarea zuen eremua lantzeari. Gero azalera zabalduz joan ziren, bazkideak ugarituz, noizbait kiroldegi izateko izendatua zegoen lursail zabortegi bihurtua berreskuratuz. Gaur Alamarreko ortuaren informazioak ugariak dira Interneten. *Monthly Review* aldizkarian Sinan Koont-ek erreportaje zabala eskaini dio *The Urban Agriculture of Havana* tituluarekin. Alamarreko organoponikoaren aita-pontekoa eta liderra den Miguel Salcines *Cuba Informacionek* ipinitako hiru zatitako elkarrizketan ikus daiteke bideoz. Eta gehiago badira.

Europako nekazari aurrerazaleen eta ekologisten artean fama-tuak diren organoponikoak Habanako edozein tokitan aurki daitezke, berdin autopista bazterretan edo Miramar auzo pribilegiatuan enbaxaden artean kokatuta. Hiriburuko lurzoruaen %8 dago baratzez osatuta.

Sobiet Batasuna lehertu zen garaietan sortutako fenomeno da organoponikoena. Kubako nekazaritza aspalditik zegoen industrializatuta, baina 1959ko iraultzaren ondoren herrialde komunistekiko harremanean azukre ekoizpenean zentratu zen. Merkatu librekoa baino prezio hobean erosten zion azukrea Kubari Sobiet Batasunak, trukean makineriak, petrolio eta janariak salduz.

Comecon izeneko merkatu komunista 1991an desegin zenean, Kuba heriotzara kondenatuta aurkitu zen: azukrea saldu ezinik eta trukean ez janari, ez makineria eta petroliorik eskuratu ezinik. 1991tik 1995erako “Periodo Especial” deitua bake garaiko gerra egoera bihurtu zen. Kanpo merkataritza %80an urrituta, petrolio %90 murriztuta...

Habanako agintariek, irtenbide bila, alde batetik ordura arte sakri-legiotzat jotako hautua egin zuten: turismoa bultzatu eta dolarra onar-

Photoshelter zerbitzuan Felix izeneko batek lagatako irudian Miguel Salcines ageri da Organopónico Vivero Alamar kooperatibako baratzean. Salcines Nekazaritza Ministerioko goi karguduna zen 1997an beste hiru bazkiderekin ortugintzan hasi zen arte. Nabarmen ikusten denez, Alamarreko etxebizitzentartean dago organoponikoa, Habanako eta Kubako gehienak bezala. Ortu askatan dago antolatuta, bazterrolean lana teiltatzen batetik berreskuratutako fibrozementuzko –uralitzako– puskek egiten dutela. Erdiko askan ikus daiteke ura tantaz tanta banatzen duen hoditxo. Salcines makurturik dago bazterreko loreen aurrean, loreok xomorroak eta izurriak kontrolatzeko ipinita daudelarik. Bixitez gain ikastaroak ere eskaintzen dituzte Alamarren.

tu ekonomia berrantolatu behar izan zuten. “Periodo Especial” hartan herritarrek gosea pasatu zuten, argaldu egin ziren. Azukre ekoizpenari lotutako egitura gehienak desegin ziren, lur asko abandonatu zen, traktoreak desgertu ziren, lurra goldatzeko idieta itzuli ziren –gaur hala segitzen dute– eta aldi berean elikaduren produkzioa hiri barrura hurbiltzea erabaki zuten.

Gizon beroegiak, emakume hotzak

Baratze organoponikoen sorrera batzuek Nestor Lopez Cuba jeneralarai aitortzen diote, bera zegoen kasernetan soldaduen laguntzarekin betidanik nekazaritza oso intentsiboa lantzen zuelako eta esperientzia Raul Castrori kontatu omen ziolako. Beste iturriek garrantzia handiagoa ematen diote urte latz haietan Australiatik permakulturaren aditutako militantek laguntzera azaldu izanari. Edonola izanik ere, urte gutxitan arras aldatu da Kubako elikaduren ekoizpena organoponikoekin.

Lanerako eskuak eta buruak gain beste ezer ez dagoen eremuan elikagaiak sortzeko sistema da organoponiko bat, energia urritasun erabatekoan bizirauteko modua... eta ahal bada enpresa egitura eraginkorra mantentzekoa. Baratzeotan ez

ez faltak aski indartzeko. Aska bakoitzean, gainera, klase ezberdinetako landareak konbinatzen dira, elkarri laguntzeko bai elikaduran eta bai xomorro eta izurrien kontrako lehian.

Hemen ez da botikarik, bioaniztasunarekin jokatzeko da xomorroi gainera hartzeko. Organoponikoetan deigarri egiten dira barazkiekin nahastutako loreen koloreak. Xomorroekiko borrokan kolore aniztasuna garrantzitsua omen da, xomorro ezberdinek maite dituzten landareen banaketa txukuna bezala. Horregatik ikusten dira asken muturretan kalendula eta tagete laranja kolorekoak, edo barazki eremuen bazterretan arto ilarak, zorriak berenganatzen omen dituztenak.

Izurria urrunago iritsi baldin bada, orduan sendabelarretara jo beste biderik ez da. Organoponikoetan beti dago sendabelarren atala. Herritarrek ere horiek eskatzen baitituzte, patente amerikarreko botikarik sartzen ez den Kuban dena aprobeztatzen denez gero, antigoaleko belarren jakinduria bezala erleek ekoiztutako propolia.

Kuba osoan baina batez ere Habanan nabarmena da trantsizio neketsu batean sartuta daudela. Venezuelan Hugo Chavezek agintzeak arnasaldia eman die, hori bai, agintariei. Trantsizio garaietan agertzen dira nabarmen herrialde baten aurpegi ezberdinak. Karibeko errepublika sozialistan turismoaren bueltan indartu den ekonomia berria da bat. Baina Habanako ortu organoponiko kooperatibo bat ikusi ez duenak beste erdia faltako du. ■

da traktorarik, eta dagoenean abandonaturik geratu da konpontzeko piezarik topatu ezin delako. Ez da petrolorik. Ia motorrik ez da. Ez da ongari kimikorik, merkatuan aurkitu ezin delako, eta gauza bera gertatzen da xomorroentzako botikekin. Zer geratzen da? Natura bera, gehienetan oso hondatua, eta gizakien besoak eta adimena.

Organoponikoetako baratzeak kaxa edo aska erraldoiez osatuta daude. Horietan, edozein zoruren gainean, tantaz tantako ureztatzeko ximplea ezartzen da eta landareak azkar hazteko prestatutako lurra. Landareak bertako mintegietan sortzen dira, bertako haziekin, ia ezer ezin da erosi kanpoan.

Lurra ere organoponikoan bertan sortzea beste biderik ez dago.

Alamarreko baratzea bisitatzen dutenek konposta, zizare bidezko humusa eta lur berria nola sortzen diren ikasten dute hitzaldi laburrean. Simaurra eskuratzea bera buruhautea zaio inguruko ukiulu handiren batetik kamioiz ekarri behar duenari... matxuratutako kamioia konpontzeko modurik ez baldin badauka. Horregatik ahal dela simaurra ere bertan sortu behar da, horretarako abelburu batzuk edukita... pentsurik gabe bazkatuak, prefosta.

Bitartekoak eta tresneria izan litekeen xumeenak baldin badira, aldiz, ortuetako zati eta aska bakoitz antolatuta dago milimetrorainoko prezisioz. Landare bakoitzak lur mutur juxtua eduki behar du, ez soberan lurra ez alferrik galtzeko,

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani, 23 · 20004 Donostia · T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

Zerbitzua
Kalitatea
Garantia

